

**NEHCÜ'L-FERÂDİS'TE VE AHMED-İ YESEVÎ
HİKMETLERİNDE SELMÂN-I FÂRİSÎ
(=ARSLAN BABA) MANKİBELERİ***

Osman Fikri SERTKAYA**

Ahmed-i Yesevî, hikmetlerinde de açıkça görüldüğü üzere, yedi yaşında iken *Yesi* (bugün: *Türkistan*) şehrinde *Arslan Baba*'ya intisab eder. Ahmed-i Yesevî'nin ilk müşidi Arslan Baba, islâm menkıbelerinin en tanınmış kişilerinden olup, islâm kaynaklarında *Selmân-ı Fârisî* adı ile geçer.

Selmân-ı Fârisî küçüklüğünde hristiyanlığı kabul etmiş olan bir İranlıdır. Hayatında geçen bir çok olaydan sonra çölde esir edilerek bir yahudiye satılmıştır. İslâmiyetin zuhuru ile islâmiyeti kabul etmiş, azad olması için gereken meblağın tedariki hususunda Hz. Muhammed'in mucizeli himayesine mazhar olmuş ve Yahudi efendisinden hürriyetini satın alarak azadlığı kazanmıştır.

İslâmiyetin zuhuru ile islâmiyeti ilk kabul eden İranlılardan olması, onu Habeşîlerden ilk müslüman olan Bilâl-ı Habeşî, Greklerden ilk müslüman olan Suhayb ile birlikte kavimlerinin islamlığı ilk kabul eden önderlerinden sayılmasına yol açmıştır. Hazret-i Muhammed Selmân'ı kendi ailesi (*ehl-i beyt*) üyesinden sayar.

Selmân-ı Fârisî'nin adı dâimâ Medine'nin Mekke'liler tarafından kuşatılması ile bir arada anılır. Zîrâ Selmân, bu vesile ile, müslümanların düşmana karşı savunmaları için hendek (*handak*) kazmaları tavsiyesinde bulunmuştur. Bu olay Nehcü'l-Ferâdis'te şöyle anlatılmaktadır.

- 27 ... ¹¹peygâamber 'aleyhi's-selâm Medîne'de erdi kim Hayber cuhüdları taqı Benü Qurayza cuhüdları Mekkeke bardılar taqı Mekke kâfirlarına ¹²aydılar: biz cümle sizke yarı bERMek için keldük. biz cümle ittifâk kılip ağır çerig birle Medîneke barsaq, taqı bu Muhammedni aradın ¹³kETERsek,

* Milletlerarası Ahmed Yesevî Sempozyumu (26-27 Eylül 1991)'nda sunulan bildiri.

** Prof. Dr. İstanbul Üniversitesi.

sizing dīnīngizni bātıl tēp aytur, biziñg dīnimizni taķı bātıl tēp aytur, siz taķı munuñg tilindin taķı zaķmatı ¹⁴-dın ķurtulsanğız, biz taķı ķurtulsaķ tēp aydılar erse, Mekke kāfirlarına bu söz hōş keldi. çerig isti'dādı kıldılar taķı ¹⁵yāhūdīler çerigi birle taķı öz çerig-leri birle Medīneke keldiler.

қақан bu һабер Peyğāmbер 'aleyhi's-selām-қа tegdi erse, шаһābelerni ¹⁶yıgđı taķı meşveret kıldı erse Selmān-ı Fārisī aydı rađiyallāhu anhu: biziñg Fārs élinde һandaķ bolur, él tegresinde ¹⁷uluğ tēriñg arıķ қазарлар kim çerig tōrt yandın kirmesün tēp émdi maşlahat bolğay mu kim bu Medīneniñg

28 tegresinde || ¹һandaķ қазсақ, tōrt yandın kāfirler kirmese, bir yandın uruşmaq āsān bolğay tēdi erse, Peyğāmbер 'aleyhi's-selām ²taķı шаһābeler bu sözni maşlahat kördiler, inğen şavāb turur tēdiler erse, Peyğāmbер 'aleyhi's-selām buyurđı ³cümle шаһābe Medīneniñg tegresinde һandaķ қаза başladılar. Medīne içinde açlıķ erdi. çerig-ke isti'dād kılmaq ⁴yana bu һandaķ қазımaq шаһābelerğa ağır keldi.

Cābir aytur rađiyallāhu anhu. cümle шаһābeler bu һandaқnı қазар erdi, uluğ ⁵таş çıktı. neçe me қувват-лиғ erenler balta birle ursalar, һиç еşер қılmаз erdi. bardılar Peyğāmbерға aydılar erse ⁶Peyğāmbер 'aleyhi's-selām elginğe balta aldı taķı üç қата bismillāhi'r-raћmani'r-raћīm tedi, taķı urmış erdi. bu uluğ taş ⁷pāre pāre boldı.

Cābir aytur rađiyallāhu anhu. men Peyğāmbер 'aleyhi's-selām-қа yaқın erdim. éki élğini қaldurđı balta birle ⁸таş úze urmaқ úçün. baқtım Peyğāmbер 'aleyhi's-selām mübārek қarınıға taş baғlamış açlıķ sebebi-din. bu aћvāl-ni kördüm ⁹erse, köñglüm һasta vü bezmān boldı. keldim cüftüm-ke aydım: ey cüftüm Peyğāmbер 'aleyhi's-selām-nı bu aћvāl úze kördüm ¹⁰neteg revā bolğay Peyğāmbер 'aleyhi's-selām-қа mundağ emgek birle bolsa taķı biz қаdğusın yemesek neteg ümmet bolğaymız tēdim ¹¹erse, cüftüm aydı: évde tōrt batmān arpa bar taķı bir oғlaқ bar. sen ol oғlaқ-nı boғuzlağıl. men taķı aş bişğinçe ¹²bu tōrt batmān arpanı ögügeyin taķı etmek yapayın. sen barğıl. Peyğāmbер 'aleyhi's-selām-nuñg қulaқınға āheste ayğıl. önğin ¹³kişi-ler eşitmesünler. Peyğāmbер 'aleyhi's-selām taķı қatında bir éki kişi birle kelsün-ler tēp ittifaқ kıldılar.

қақан аş ¹⁴bişti erse, Cābir rađiyallāhu anhu bardı Peyğāmbер 'aleyhi's-selām-қа āheste aydı erse, Peyğāmbер 'aleyhi's-selām aydı. yā

Câbir ¹⁵ta'âmunġ ne kadar turur tedi erse men aydım: yâ Resûlallâhi bir oġlağ turur tağı trt batmân arpa etmeki turur tdim erse ¹⁶Peyġamber 'aleyhi's-selâm aydı: inġen yahşı turur, hağ ta'âlâ üküş berekâtlar bergey in-şa'allâhu ta'âlâ tedi tağı aydı yâ Câbir ¹⁷men bargınça ol küweçke hıç kim-erse çmçe katmasun tağı ol etmek-lerni tandürdın hıç kim-erse

29 çıkarmasun-lar || ¹tdi tağı nidâ kıldurdu kim Câbir ewinde ta'âm kılmış cümleñiz icâbet kılınġız tp nidâ kıldurdu erse handağ kazıġan ²-lar üç minġ kişı erdi, cümlesi icâbet kıldı-lar erse, Câbir aytur: men mütehayyir boldum. hacâlet içinde kaldım. andağ hacâlet ³müstevlî boldı üzemke kim 'ömrüm içinde andağ hacâlet bolmuşım yok erdi. bir oġlağ ta'âmı üç minġ kim-erseke ⁴neteg yetürgey men tp endişe kılu ewke bardım tağı cüftüm-ke ahvâlni aydım erse, manġa aydı: yâ Câbir Peyġamber 'aleyhi's-selâm-ka ⁵bu ta'âm-nunġ miqdârını aymadınġ mu. men aydım kim Peyġamber 'aleyhi's-selâm-ka bu ta'âm-nunġ miqdârını aydım erse, Peyġamber 'aleyhi's-selâm ⁶aydı: men bargınça ol ta'âm-ka kim-erse elig tegürmesün-ler tp aydı. cüftüm aydı: andağ erse yâ Câbir hıç hacâlet kılmagıl ⁷barını ileginde kodġıl. ne kim kelse ol bilgey tedi erse könġlüm hş boldı. hacâletim ktti.

bir sâ'at keçti bağar men ⁸Peyġamber 'aleyhi's-selâm üç minġ şahâbeni başlap keldi tağı aydı: yâ Câbir bu halâyık üküş turur, ewke sıġmaz. şahrâda ⁹oltursunlar, yeti-şer oltursun -lar tp buyurdu. tağı özi ewke kirdi. ol küweçni açturdy tağı bismillâhi'r-rağmani'r-rağim ¹⁰tdi tağı berekât birle du'â kıldı tağı elgini ol küweçke urdu yana tandür açturdy anġa tağı bismillâhi'r-rağmâni'r-rağim ¹¹tdi tağı berekât birle du'â kıldı el urdu. andın soñ buyurdu. tegme yti kişıke bir kersân aş tağı yti etmek berinġ-ler tp ¹²andağ kıldılar. neçe me kim bu küveç-din aş çıkarurlar tağı bu tandürdın etmek çıkarur erdiler. hıç bu küveç-ninġ aş ¹³eksilmez erdi tağı bu tandürnunġ etmek-leri eksilmez erdi üç minġ kişı cümlesi toydılar tağı küveç aş andağok erdi ¹⁴tağı tandür etmek-leri andağ-ok erdi. Peyġamber 'aleyhi's-selâm aydı: yâ Câbir ağşam-ka tegi bu küveç aş tandür etmeki t-

kenme ¹⁵-gey. Medīne içindeki dervīş-lerke haber bêrgil, cümlesinġe yê-
dürgil taķı kelgen barganķa, yaķ yavuk-ķa, cümleke bu aşdın ¹⁶taķı etmek-
din hīç taķşır kılmadın bêrgil tedi. biz taķı andaġoķ kılduķ. aķşam-ķa tegi
Medīne içindeki dervīş-lerninġ cümlesi ¹⁷keldiler taķı yêdiler. aķşam bol-
muş-ta kêdin taķı küweç-de bir ança ta‘âm kaldı.

30 Selmān-ı Fārisī aytur rađiyallāhu ‘anhu. kaçan kim || ¹Cābirninġ
ta‘āmını tenāvül kılduķ taķı ġandaķ kaçımaķ-ķa barduķ. benim ülüşüm-ke
yitken yerde taķı bir uluġ taş bêlgürdi ²hīç kim-erse <-ninġ> anı ġoparmaķ-
ķa küçi yetmedi. balta taķı ötmedi erse, barduķ Peyġāmbere ‘aleyhi's-selām-
ķa haber bêrdük erse, Peyġāmbere ³‘aleyhi's-selām keldi taķı mübārek el-
ginġe bir uluġ balta aldı taķı bismillāhi'r-raġmāni'r-raġīm tedi taķı tekbīr
aydı erse, cümle ⁴şahābeler taķı tekbīr aydı-lar. andın sonġ Peyġāmbere
‘aleyhi's-selām balta kötürdi taķı ġuvvat birle ol taşķa urmuş erdi ⁵ol
<taşdın> yıldırım menġizlig ot çıktı taķı Şām tarafınġa bardı. Selmān-ı
Fārisī aytur rađiyallāhu ‘anhu. ol nūrķa nazar kılmış erdim ⁶Şām-nunġ
köşk-leri sarāy-ları maġna köründi. yana Peyġāmbere ‘aleyhi's-selām êkinç
ķata tekbīr kılıp urmuş erdi. yana bir ⁷yıldırım menġizlig nūr çıktı taķı Ye-
men tarafınġa bardı. men ol nūrķa nazar kılmış erdim. Yemen şehri-ninġ
köşk-leri sarāy ⁸-ları maġna köründi. yana Peyġāmbere ‘aleyhi's-selām
üçünç ķata tekbīr kılıp ol taşķa urmuş erdi. yana burunķı tég yıldırım me-
nġizlig ⁹nūr çıktı taķı maşrıķ tarafınġa bardı. men ol nūrķa nazar kıldım
erse, ‘Irāk eli-ninġ taķı Fārs eli-ninġ sarāy-ları ¹⁰köründi. men aydım: Yā
Resulāllahi, bu ne nūrlar turur kim ‘ālem-ķa münteşir boldı tēp aydım erse,
Peyġāmbere ‘aleyhi's-selām aydı. ¹¹Yā Selmān bilgil, āġah bolġıl, bu nūrlar
ķayu taraf-ķa kim bardı, ol taraf-ta islām açılġay, müsülmānlıķ zāhir
¹²bolġay tedi. Selmān-ı Fārisī rađiyallāhu ‘anhu ‘Ömer taķı ‘Oşmān
rađiyallāhu ‘anhumā ġilāfetinde erdi kim bu aytkān el-lerde islām zāhir boldı
¹³tēp aydı.

"Peyġāmbere ‘aleyhisselām Medine'de idi ki Hayber Yahūdileri ve Benû Ku-
rayza yahūdileri Mekke'ye geldiler ve Mekke kâfirlerine dediler: biz hepimiz size
yardım etmek için geldik. biz hepimiz birleşip çok asker ile Medine'ye gitsek ve
bu Muhammed'i ortadan kaldırsak, <çünkü o> sizin dininizi bâtl diye söyler, bi-

zim dinimizi de bâtil diye söyler, siz de bunun dilinden ve zahmetinden kurtulsanız, biz de kurtulsak diye söylediler ise, Mekke kafirlerine bu söz<ler> hoş geldi. Asker topladılar ve yahudi askerleri ile ve kendi askerleri ile Medine'ye geldiler.

Bu haber peygamber 'aleyhisselâma ulaştığı zaman, <o> sahabeleri topladı ve istişare ettiğinde Selmanı Fârisî konuştu: Bizim Fars ülkesinde hendek olur, ülke çevresinde çok derin hendek kazarlar ki asker dört yönden girmesin diye, şimdi uygun olur mu ki bu Medine'nin çevresinde hendek kazsak, dört yandan kâfirler girmese, tek cephede vuruşmak kolay olacak dedi ise, peygamber 'aleyhisselâm ve sahabeler bu sözü uygun gördüler, çok sevâb olur dediler. Peygamber 'aleyhisselâm buyurdu. Sahabenin hepsi Medine'nin çevresinde hendek kazmaya başladılar. Medine içinde açlık vardı. Askere yardım etmek ve bu hendeği kazmak <çok zor idi>.

Cabir radiyallahu anhu söyler: Sahabelerin hepsi bu hendeği kazar idi. Büyüyük bir kaya çıktı. Ne kadar güçlü kuvvetli kişi var ise, balta ile vurduklarında hiç tesir etmiyordu. Gidip peygambere söylediler ise peygamber 'aleyhisselâm eline balta aldı ve üç defa Bismillahirrahmanirrahîm dedi ve vurmuş idi <ki> bu büyük taş parça parça oldu.

Cabir radiyallahu anhu söyler. Ben peygamber 'aleyhisselama yakın idim. İki elini kaldırdı balta ile taş üzerine vurmak için. Baktım peygamber 'aleyhisselâm mübârek karnına açlık sebebinden taş bağlamış.

Bu durumu görünce gönlüm hasta oldu. Eve geldim karıma dedim ki: Ey hanımım. Peygamber aleyhisselamı bu durumda gördüm. Peygamber 'aleyhisselâm bu kadar zahmet çeksin de biz bunun kaygusunu çekmeyelim. Bu reva mıdır? Biz nasıl ümmetiz dedim ise hanımım söyledi: evde dört batman arpa ve bir oğlak var. sen o oğlağı boğazla. ben da aş pişinceye kadar bu dört batman arpayı öğüteyim ve ekmek yapayım. Sen git, peygamber 'aleyhisselâmın kulağına yavaşça söyle, başka kişiler duymasınlar. Peygamber 'aleyhisselâm da yanındaki bir iki kişi ile gelsin diye anlaştılar.

Aş piştiği zaman, Cabir radiyallahu gitti ve peygamber 'aleyhisselâma yavaşça söyleyince, peygamber 'aleyhisselam dedi ki: Yâ Câbir! Yemeğin ne kadardır dedi ise ben cevap verdim: Ya Resulullâh. bir oğlak ve dört batman arpa ekmeğidir dedim ise, peygamber 'aleyhisselâm dedi: Çok iyidir. Hak taala çok bereket verecek. İnşâllâhu taala dedi. Ve söyledi <ki> Yâ Câbir ben gelinceye kadar o güveçe hiç kimse çömçe katmasın ve o ekmekleri hiç kimse tandırdan çıkarmasın dedi ve Câbir evinde yemek yaptırmış hepiniz geliniz diye buyurdu ise hendek kazan üçbin kişi idi hepsi geldiler. Câbir söyler: Ben hayretler içerisinde kaldım, utanç içerisinde kaldım. Öyle utandım ki ömrümde öyle utandığım hiç olmamıştı. Bir oğlak yemeği üç bin kişiye nasıl yetecek diye ben endişe ederek eve geldim ve hanımıma bu durumu söyledim ise <o> bana sordu. Yâ Câbir Peygamber 'aleyhisselâma bu yemeğin miktarını söylemedin mi? Ben dedim ki Peygamber 'aleyhisselâma bu yemeğin miktarını söyledim ise Peygamber 'aleyhisselâm söy-

ledi<ki> ben gelinceye kadar o yemeğe hiç kimse el değirmesin diye söyledi. Hanımım dedi ki: Öyle ise Yâ Câbir hiç utanma, hepsini önüne koy, ne ki gelse o bilecek dedi ise gönlüm hoş oldu, utançım gitti.

Bir saat geçti bakıyorum Peygamber 'aleyhisselâm üç bin sahabenin önünde geldi ve söyledi <ki> Yâ Câbir bu ahali çoktur eve sığmaz sahrada otursunlar, yedişer yedişer otursunlar diye buyurdu ve kendi eve girdi, o güveci açtırdı ve bismillahirrahmanirrahim dedi ve bereket ile dua etti ve elini o güvece vurdu yine tandırı açtırdı ona da Bismillahirrahmanirrahim dedi ve bereket ile dua etti el vurdu. Ondan sonra her yedi kişiye bir kersan aş ve yedi ekmek veriniz diye buyurdu. Öyle yaptılar. Öyle ki bu güveçten ne kadar aş çıkarsalar ve yine bu tandırdan ne kadar ekmek çıkarsalar güvecin aş ve tandırın ekmeği eksilmez idi.

Peygamber 'aleyhisselâm söyledi <ki> Yâ Câbir akşama kadar bu güvecin aş ve bu tandırın ekmeği tükenmeyecek. Medine'deki dervişlere haber ver, hepsine yedir ve gelen gidene, yakınlara herkese bu aştan ve ekmekten hiç eksiltmeden ver dedi. Biz de öyle yaptık. Akşama kadar Medine içindeki dervişlerin hepsi geldiler ve yediler. Akşam olduktan sonra da güveçte bir o kadar yemek kaldı.

Selmân-ı Fârisî radiyallahü anhu söyler ne zaman ki Câbirin yemeğini yedik ve hendek kazmaya döndük benim hisseme düşen yerde de bir büyük taş çıktı. Hiç kimsenin gücü onu koparmaya yetmedi. balta da tesir etmedi. Gittik peygamber 'aleyhisselâma haber verdik ise peygamber 'aleyhisselâm geldi ve mübarek eline bir büyük balta aldı ve Bismillahirrahmanirrahim dedi ve tekbir getirdi ise sahabelerin hepsi de tekbir getirdiler. Ondan sonra peygamber 'aleyhisselâm baltayı kaldırdı ve kuvvet ile o taşa vurdu. O taştan yıldırım gibi bir ateş çıktı ve Şam tarafına gitti.

Selmân-ı Fârisî radiyallahu anhu söyler: (Ben) o nûra bakmış idim ki Şam'ın köşkleri, sarayları bana göründü. Yine peygamber 'aleyhisselâm ikinci defa tekbir getirip vurmuş idi ki yine bir yıldırım gibi nur çıktı ve Yemen tarafına gitti. Ben o nûra bakmış idim ki Yemen şehrinin köşkleri sarayları bana göründü. Yine peygamber 'aleyhisselâm üçüncü defa tekbir getirip o taşa vurmuş idi. Yine önceki gibi yıldırıma benzer (bir) nûr çıktı ve Doğu yönüne gitti. Ben o nûra bakmış idim ki Irak ülkesinin ve Fars ülkesinin sarayları (bana) göründü. Ben: Yâ Resûlullâh, bu ne nûrlardır ki âleme yayıldı diye sordum ise, peygamber 'aleyhisselâm Yâ Selmân bil ve öğren(ki) bu nûrlar hangi tarafa gitti o tarafta islâma açılacak, müslümanlık zâhir olacak dedi.

Selmân-ı Fârisî radiyallahu anhu Hz. Ömer ve Hz. Osman hilafetlerinde idi ki bu söylenen ülkelerde islâm zahir oldu diye söyledi".

Yine başka bir "menkıbeye göre gazvelerin birinde aç kalan Ashâb Hazret-i Muhammed'in huzuruna gelerek yiyecek ricasında bulunurlar. Hazret-i Muhammed'in duası üzerine Cebrail cennetten bir tabak hurma getirir. Ashâb tabaktan hurma alırken bir hurma yere düşer. Bunun üzerine Cebrail "bu hurma ümmeti-

nizden Ahmed isimli birisinin kismetidir" der. Hazret-i Muhammed bu hurmayı içlerinden birisinin sahibine teslim etmesi teklifinde bulunur. Ashâbdan hiç bir kimse cevap vermez. Arslan Baba Allah'ın inâyeti ve Hazret-i Peygamber'in delâleti ile bu vazifeyi yerine getireceğini bildirir. Hazret-i Peygamber mübârek elleri ile hurmayı Arslan Baba'nın damağına yerleştirip Ahmed'i nasıl ve nerede bulacağını anlatır ve terbiyesiyle meşgul olmasını buyurur. Arslan Baba bu işâret ile Yesi'ye gelir. Ahmed'i arar, onu mahalle çocukları ile oyun oynarken bulur. Arslan Baba henüz hurmadan bahs etmeden çocuk emaneti teslim etmesini söyler. Arslan Baba beş yüz yıl damağında sakladığı ve tazeliğini muhafaza eden hurmayı ağzından çıkararak sahibine teslim eder. Arslan Baba'nın terbiye ve irşadı ile Ahmed kısa zamanda mertebeler aşar, şöhreti etrafa yayılmaya başlar. Bir yıl sonra veya aynı yıl içinde Arslan Baba vefat ederek bu âlemden göçer".

Prof. Kemal Eraslan tarafından özetlenen bu menkıbede adı geçen Arslan Baba sahabenin ulularından olan, dünya rahatına ve nimetlerine değer vermeyen, bir diken kulübesinde ömür geçiren, Hazret-i Peygamberin takdirine mazhar olan bir kişidir.

Bu menkıbe Ahmed-i Yesevî'nin şiirlerinde şöyle anlatılır.

XII

- 11 *Arslan Babam sorsanğız Peyğamberge i'tibâr
sahâbeler uluğı hâs bende-i kirdiğâr
yatkan yiri nâ-hemvâr bir kâze-i hârzâr
Arslan Babam sözlerin işitiñiz teberrük*

Arslan Baba'mı sorsanız Peygamber'in gözdesi;
sahabeler ulusu, Hakk'ın seçkin bendesi;
yattığı yer perişan; bir diken kulübesi;
Arslan Baba'm sözlerini işitiniz teberrük.

- 12 *çârşenbe kün işitip nâgeh hazret bardılar
Arslan bâbnı öyige ol kün mihmân boldılar
yatkan yirni nâ-hemvâr körüp hayrân kaldılar
Arslan Babam sözlerin işitiñiz teberrük*

Çarşamba günü işitip ansızın Hazret vardılar;
Arslan Bâb'ın evine o gün konuk oldılar
yattığı yeri perişan görüp hayran kaldılar
Arslan Baba'm sözlerini işitiniz teberrük.

13 *ol Muhammed Mustafâ turup du'â kıldılar
melâyikler âmin dip ilgin açıp turdılar
şundag ümmet birdinġ dip Hak şükriini kıldılar
Arslan Babam sözlerin işitiñiz teberrük*

O Muhammed Mustafa durup dua ettiler;
melekler âmin diyip eller açıp durdular;
"Şöyle ümmet verdin" diyip Hakk'a şükür ettiler;
Arslan Baba'm sözlerini işitiniz teberrük.

14 *sahâbeler aydılar Arslan Bâbdur atinġz
'Arablarnı uluġı pākīzedür zâtinġz
terbiyet ten farz didi parça salıp yattinġz
Arslan Babam sözlerin işitiñiz teberrük*

Sahabeler dediler: Arslan Bâb'dır adınız;
Arapların ulusu, tertemizdir zâtınız;
Ten terbiyesi farz diyip, parça salıp yattınız;
Arslan Baba'm sözlerini işitiniz teberrük.

21 *yiti yaşda Arslan Bab Türkistānga kıldiler
başım koyup yıġladım hâlim körüp küldiler
minġ bir zikrin örgetip mihribânlıġ kıldılar
Arslan Babam sözlerin işitiñiz teberrük*

Yedi Yaş(ım)da Arslan Bâb Türkistan'a geldiler;
baş koyarak ağladım, halimi görüp güldüler;
bin bir zikir öğretilip, merhamet gösterdiler;
Arslan Baba'm sözlerini işitiniz teberrük.

22 *kelâm kıldım hurmâdın mañga vahşet kıldılar
ey bî-edeb küdek dip 'asâ alıp sürdüler
vahşetidin korkmadım mañga bakıp turdılar
Arslan Babam sözlerin işitiñiz teberrük*

Söz edince hurmadan bana korku verdiler;
"Edepsiz çocuk" diyip, sopa alıp sürdüler;
hiddetinden korkmadım, bana bakıp güldüler;
Arslan Baba'm sözlerini işitiniz teberrük.

- 23 *agzınġ açkıl ey küdek emânetin bireyin
mezesini yutmadım aç agzınġga salayın
hak resûlnı buyrugın ümmet bolsam kılayın
Arslan Babam sözlerin işitinġiz teberrük*

"Agzını aç ey çocuk, emanetini vereyim;
lezzetini tatmadım, aç agzına salayım;
hak Resûl'un emrini ümmet olsam, yapayım"
Arslan Baba'm sözlerini işitiniz teberrük.

- 24 *agzım açtım saldılar hurma ıssı kıldı mest
iki 'âlemdin kiçip vallâh boldum Hak-perest
hâce mollâ yıgıldı alıp yördi dest-be-dest
Arslan Babam sözlerin işitinġiz teberrük*

Agzı açtım, saldılar, hurma kokusu kıldı mest;
iki âlemden geçip, vallah oldum Hak-perest;
hâce, mollâ yığıldı, alıp gittiler destbedest;
Arslan Baba'm sözlerini işitiniz teberrük.

- 25 *Babam aydı ey balam teklîf kılmadınġ manġa
biş yüz yıldır kāmımda saklap irdim min sanġa
mezesini siz alıp telkîn birdinġiz manġa
Arslan Babam sözlerin işitinġiz teberrük*

Baba'm dedi: Ey çocuk, külfet vermedin bana;
beş yüz yıldır damakta saklar idim ben sana;
lezzetini siz alıp telkin verdiniz bana;
Arslan Baba'm sözlerini işitiniz teberrük.

- 26 *Babam aydı ey balam kaşımnda tur öleyin
cenâzemni okup köm cân tasadduk kılayın
medet kılsa Mustafâ 'İlliyyınġa kireyin
Arslan Babam sözlerin işitinġiz teberrük*

Baba'm dedi: Ey yavrum, önümde dur, öleyim;
namazımı kılıp, göm, can sadaka kılalım;
medet kılrsa Mustafâ, İlliyyîn'e gireyim;
Arslan Baba'm sözlerini işitiniz teberrük.

27 *yıgılap aydım ey baba yaş küdek min bilmes min
gürünğizni kavlar min kötrüp sala almas bin
hak Mustafâ sünnetin küdek min bile' lmes min
Arslan Babam sözlerin işitiñgiz teberrük*

Ağlayarak dedim ki: Ey Baba, genç çocuğum;
kabrini kazarak götürüp defn edemem;
Hak Mustafa sünnetini, çocuğum ben, bilemem;
Arslan Baba'm sözlerini işitiniz teberrük.

28 *Babam aydı ey balam melâyikler yıgılgay
Cebrâ'ıl imâm bolup özgeler tâbi' bolgay
Mikâ'il ve İsrâfil köterip gürge koygay
Arslan Babam sözlerin işitiñgiz teberrük*

Baba'm dedi: Ey yavrum, melekler toplanacak;
Cebrâ'ıl imâm olup, diğerleri tâbi' olacak;
Mikâil ve İsrâfil götürüp kabre koyacak;
Arslan Baba'm sözlerini işitiniz teberrük.

29 *Kul Hâce Ahmed sözünğni nādānlarga aytmagıl
sözni aytıp nādānga pūçek pulga satmagıl
açdın ölseñg nāmerddin hergiz minnet tartmagıl
Arslan Baba'm sözlerin işitiñgiz teberrük*

Kul Hâce Ahmed sözünü cahillere söyleme;
söz söyleyip cāhile, değersiz pula satma;
açlıktan ölsem bile, nāmerde minnet etme;
Arslan Baba'm sözlerini işitiniz teberrük.

II

15 *yiti yaşda Arslan Babam izlep taptı
her sır körüp perde birle büküp yaptı
bihamdi'llāh kördüm didi izim öpti
ol sebebdin altmış üçde kirdim yirge*

Yedi yaş(ım)da Arslan Baba'm arayıp buldu;
Gördüğü her sırrı perde ile sarıp örttü;
"Allah'a hamd olsun, gördüm" dedi, izim öptü;
O sebepten altmış üçte girdim yere.

16 *Ķâbız kilip Arslan Babam canın aldı
hūrlar kilip harīr tondın kefen kıldı
yitimiş miñg feriştelar yıglıp kildi
ol sebebdin altmış üçde kirdim yirge*

Azrâil gelip Arslan Baba'mın canını aldı;
Hū"riler gelip ipek kumaştan kefen biçti;
Yetmiş bin kadar melek toplanıp geldi;
O sebepten altmış üçte girdim yere.

17 *cenâzesin okup yirdin köterdiler
bir fursatda uçmak içre yitkürdiler
rūhın alıp 'İlliyyînge kirgüzdiler
ol sebebdin altmış üçde kirdim yirge*

Namazını kılıp yerden kaldırdılar;
Bir anda Cennet içine ulaştırdılar;
Ruhunu alıp İlliyyîn'e girdirdiler;
O sebepten altmış üçte girdim yere.

18 *Allāh Allāh yir astıda vatan kıldı
Münker Nekir "men rabbük" dip soruğ sordı
Arslan Babam islāmıdın beyān kıldı
ol sebebdin altmış üçde kirdim yirge*

Allah Allah, yer altında vatan kıldı;
Münker, Nekîr "Men rabbük?" diye sual sordu;
Arslan Baba'm islâmından haber verdi;
O sebepten altmış üçte girdim yere.

19 *'Ākil irseng irinlerge hizmet kılğıl
emr-i ma'rūf kılğanlarga 'izzet kılğıl
nehy-i münker kılğanlarga hōrmet kılğıl
ol sebebdin altmış üçde kirdim yirge*

Akıllı isen, erenlere hizmet et sen;
Emr-i mâruf kılanlara izzet et sen;
Nehy-i münker kılanlara hürmet et sen;
O sebepten altmış üçte girdim yere.

Arslan Baba'nın Ahmed-i Yesevî'nin hayatındaki mevkiini böylece gördükten sonra Türkistan'da halk arasında anlatılan şu menkıbe ile tebliğini bitirmek istiyorum.

1990'da Yesevî Hazretlerinin türbesini ziyaret edip, dua ettiğimizde duyduğumuz üzere, bu türbenin inşaatının başladığında gündüz yapılan duvarın gece yıkıldığı ve bir türlü duvar örülemediği görülmüş. Ululardan bir kişi önce gidin mürşidi Arslan Baba'nın türbesini yapın, sonra bu türbeyi yapın buyurmuş. Böylece önce Arslan Baba'nın türbesi inşa edilmiş, sonra da müridi Ahmed Yesevî'nin türbesi. Bu gün ise, ilk inşa edilen türbenin yerinde Emir-i Büzürg Timur Bey'in inşa ettirdiği Türbe Türkistanı süslemektedir. Bu türbeden yayılan ışık asırlardan beri Orta Asya'dan başlayan, Türkiye'de, Balkanlarda, Avrupa'da ve Afrika'da parlayan ve gelişen Türk ve İslâm birliğini ayakta tutmaktadır.

Beni sabırla dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.